FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT ANTONIO SAGGIO

föredraget den 25 maj 2000 *

1. Europeiska gemenskapernas kommission har i ansökan, som inkom till domstolens kansli den 23 september 1999, med stöd av en skiljedomsklausul grundad på artikel 238 EG, väckt talan mot det italienska aktiebolaget Hitesys SpA (nedan kallat Hitesys) och yrkat att bolaget skall återbetala en summa som kommissionen hade överfört till bolaget som förskott för att finansiera ett forskningsprojekt enligt ett ingånget avtal, som kommissionen har hävt på grund av att svaranden enligt kommissionen inte har uppfyllt avtalet. Närmare bestämt har kommissionen begärt att Hitesys skall erlägga 132 500 euro i kapitalbelopp jämte 61 032,8 euro i ränta (enligt en räntesats om 8,25 procent) för perioden från den 8 januari 1994 till den 8 september 1999, det vill säga totalt 194 443,7 euro, till vilket kommer dröjsmålsränta med 30,364 euro per dag till dess att full betalning sker. Kommissionen har också yrkat att Hitesys skall ersätta rättegångskostnaderna.

Bakgrund

Avtalet mellan parterna

2. Den 7 december 1993 ingick Europeiska ekonomiska gemenskapen, företrädd av kommissionen, avtal JOU2-CT93-0417 (nedan kallat avtalet) med en grupp bolag som utgjordes av Irvin Elettronica SpA (nedan kallat Irvin), som var "samordnare", Zentrum für Sonnenenergie- und Wasserstoff-Forschung (nedan kallat Zentrum) och Department of Chemical Engineering and Applied Chemistry, University of Aston (nedan kallat Aston). Syftet med avtalet var att ett projekt för forskning och teknisk utveckling skulle genomföras vilket beskrevs i den första bilagan till avtalet, rubricerad "Advanced biomass pyrolysis for electricity production using electron beam irradiation", med finansiellt stöd av gemenskapen, inom ramen för programmet "Icke-nukleär energi — JOULE II (1991—1994)", vilket hade antagits genom

* Originalspråk: italienska.

beslut 91/484/EEG av Europeiska gemenskapernas råd den 9 september 1991. [1]

3. Enligt artikel 2.1 i avtalet skulle projektet genomföras inom en period om 18 månader räknat från den första dagen i den månad som följde på undertecknandet. I det föreliggande fallet skrevs avtalet under i december 1993 och gällde således från och med den första januari 1994, vilket medförde att forskningsverksamheten skulle ha varit avslutad till den 30 juni 1995.

4. De skyldigheter som ålåg kommissionen beskrevs i artikel 4 i avtalet. Det föreskrevs i artikeln att kommissionen skulle finansiera projektet med tillämpning av en överenskommen plan som föreskrev utbetalning av ett förskott om 200 000 ecu och därefter ytterligare periodiska utbetalningar. Enligt artikel 5 skulle de periodiska utbetalningarna ske var tolfte månad från och med att avtalet började gälla, det vill säga från den 1 januari 1994, efter ingivandet av en finansiell redogörelse av samordnaren rörande de faktiska kostnaderna och en teknisk rapport avseende hur arbetet hade framskridit. Kommissionen förband sig att göra dessa utbetalningar inom två månader från godkännandet av de nämnda redogörelserna. Det var slutligen överenskommet att ett eventuellt avdrag om 10 procent skulle kunna göras på det totala beloppet, vilket skulle återbetalas efter kommissionens godkännande av samtliga rapporter som förutsågs i avtalet, framför allt den slutliga redogörelsen för de faktiska kostnaderna. Enligt artikel 4 skulle alla utbetalningar göras till samordnaren, det vill säga Irvin, som var skyldig att vidarebefordra de medel som skulle överföras till de andra bolagen i gruppen (Zentrum och Aston).

5. Vad däremot gällde de skyldigheter som de övriga avtalsparterna hade, föreskrev artikel 1.4 att samordnaren hade hela ansvaret för förbindelserna mellan kommissionen och avtalsparterna. Av denna anledning hade Irvin bland annat skyldighet att kommunicera alla de handlingar som anges i avtalet. Närmare bestämt skulle Irvin, från det att avtalet hade börjat gälla, inge halvårsrapporter om arbetets fortgång för att redovisa den verksamhet som hade bedrivits och de resultat som hade uppnåtts av samtliga avtalsparter. Även en slutlig teknisk rapport avseende hela projektet skulle inges inom två månader efter det att avtalsförhållandet hade upphört. Vidare var det överenskommet att Irvin skulle inge finansiella redogörelser såsom nämnts ovan. Enligt artikel 5 i avtalet var Irvin skyldig att inge en finansiell redogörelse var tolfte månad från och med att avtalsförhållandet började gälla samt en slutlig redogörelse inom tre månader efter det att avtalsförhållandet hade upphört. De övriga avtalsparterna skulle inge sina rapporter till samordnaren som skulle bifoga dessa till sina egna rapporter.

6. Bilagorna till avtalet utgjorde en del av detta, framför allt bilaga I rörande "work programme" [arbetsprogram] och bilaga II

1 — Rådets beslut 91/484/EEG (EGT L 257, s. 37).

som innehöll de allmänna villkoren. Detta föreskrevs i artikel 1.2.

Artikel 8 i de allmänna villkoren, benämnd "Termination of Contract" [avtalets upphörande], föreskrev i punkt 1 att "Contractors" [avtalsparterna], det vill säga bolagen som skulle genomföra forskningsarbetet, kunde häva avtalet genom att meddela kommissionen detta två månader innan avtalet skulle upphöra att gälla, om de bedömde att det inte var till någon nytta att projektet fortsatte, av tekniska skäl eller på grund av att situationen hade förändrats vad gällde möjligheten att kunna använda sig av resultatet. Enligt artikel 8.2 a i de allmänna villkoren hade även kommissionen möjlighet att häva avtalet, enligt samma villkor och förfarande. Om kommissionen i det förstnämnda fallet skulle anse att avtalsparternas hävning var välgrundad hade avtalsparterna rätt till ersättning för de kostnader de hade haft, medan de i det fall avtalet inte hade uppfyllts inte hade rätt till någon ersättning annat än för kostnader som var "godkända av kommissionen".

I artikel 8.2 d regleras hävning av avtalet på grund av avtalsbrott. I denna artikel stadgas att om en eller flera avtalsparter inte har fullgjort någon av de skyldigheter som åligger dem kan kommissionen, efter att skriftligen ha anmodat den felande parten eller parterna att fullgöra sina förpliktelser, anse avtalet vara hävt, om avtalet en månad efter anmodan fortfarande inte har fullgjorts, förutom om detta har rimliga tekniska eller ekonomiska orsaker.

I artikel 8.4 föreskrivs vidare att i fall då avtalet hävs på initiativ av kommissionen på grund av avtalsparternas avtalsbrott kan kommissionen kräva återbetalning av de belopp som faktiskt har utbetalats, i den mån den bedömer det vara "fair" [skäligt] och "reasonable" [rimligt] med hänsyn till de utförda arbetenas art och betydelse och till hur användbara arbetena är för projektet i sin helhet. På det belopp som skall återbetalas kan ränta utgå, vilken skall beräknas från och med den dag då avtalsparten mottar betalning, enligt den räntesats som Europeiska fonden för monetärt samarbete tillämpar för sina transaktioner i ecu, vilken offentliggörs första arbetsdagen varje månad, med ett tillägg av 2 procentenheter.

7. Det skall slutligen påpekas att det i artikel 12 i de allmänna villkoren finns en skiljedomsklausul som ger EG-domstolen exklusiv behörighet vad gäller alla tvister med anledning av avtalet och även att det enligt artikel 11 är italiensk lag som skall tillämpas.

Avtalsparternas uppträdande

8. I enlighet med vad som var överenskommet i avtalet sände kommissionen den 8 december 1993 en utbetalningsorder på

ett förskott om 200 000 ecu (se bilaga 2 till ansökan).

9. Under 1994, då det inte gått mer än några månader från det att avtalet hade börjat gälla, befann sig Irvin på gränsen till konkurs på grund av allvarliga finansiella svårigheter, vilket hade förorsakats av att den störste bolagsmannen hade lämnat bolaget (bolaget Officine Galileo) efter avvecklingen av det offentliga organet EFIM. Av denna anledning omstrukturerades bolaget under samma år och omvandlades till Hitesys. Vad gällde avtalet inträdde detta bolag i Irvins ställe, vilket medförde att de skyldigheter som åläg Irvin, inklusive funktionen som samordnare, framför allt skyldigheten att inge tekniska och finansiella rapporter, i sin helhet överfördes till Hitesys. Kommissionen å sin sida godkände detta byte av avtalspart genom skrivelse av den 19 augusti 1994 (se bilaga 4 till ansökan).

10. Hitesys hade emellertid inte fullgjort sina skyldigheter inom den föreskrivna fristen. I ett telefax som sändes till Hitesys den 21 februari 1995 (se bilaga 5 till ansökan) anmärkte kommissionen att den första rapporten avseende arbetets fortgång var helt otillräcklig och begärde följaktligen att Hitesys skulle avbryta all verksamhet och ta kontakt med kommissionen för att förhandla om en överföring av uppgiften som samordnare av projektet, och av ansvaret för medlen, till en av de andra avtalsparterna.

11. Genom skrivelse av den 27 juli 1995 (se bilaga 6 till ansökan) anmodade slutligen kommissionen Hitesys att översända de handlingar avseende arbetets fortgång som föreskrivs i avtalet, det vill säga den andra tekniska rapporten rörande arbetets fortgång under perioden juni till september, den slutliga tekniska rapporten och den finansiella redogörelsen för perioden från den 1 januari 1994 till den 30 juni 1995. I samma skrivelse förbehöll sig kommissionen rätten att begära återbetalning av det förskott som redan hade utbetalats när granskningen av de nämnda handlingarna hade avslutats.

12. Därefter framhöll kommissionen i skrivelse av den 3 september 1996 (se bilaga 7 till ansökan) att underlåtenheten att inge de efterfrågade handlingarna, liksom avsaknaden av svar efter olika påminnelser, visade att Hitesys inte hade fullgjort några av de skyldigheter som hade överenskommits i avtalet, och att avtalet enligt kommissionen följaktligen, i enlighet med artikel 8.2 d i de allmänna villkoren, var att anse som hävt och att förskottet som Hitesys hade mottagit om 132 500 ecu därför skulle återbetalas. Detta belopp, som framgår av kravbrev nr 96005952 från kommissionen vilket är bilagt ansökan (se bilaga 8), motsvarade skillnaden mellan det belopp om 200 000 ecu som kommissionen hade utbetalat till samordnaren och summan av

beloppen om 55 000 respektive 12 500 ecu som det samordnande bolaget hade överfört till de två andra bolagen i gruppen av avtalsparter.

13. Efter att inte ha fått något svar av Hitesys översände kommissionen en betalningspåminnelse den 17 juli 1997 (se bilaga 9 till ansökan). Bolaget informerade då kommissionen genom skrivelse av den 25 september 1997 (se bilaga 10 till ansökan) att det hade haft allvarliga ekonomiska och finansiella problem som det hade fått överta från Irvin och att detta hindrade bolaget att göra framsteg i den forskning som föreskrevs i avtalet. Därav följde enligt bolaget att det var "omöjligt att uppnå tillfredsställande tekniska resultat". I samma skrivelse meddelade Hitesys dessutom att bolagets tekniker höll på att utarbeta en teknisk-ekonomisk rapport avseende de resultat som Irvin uppnått, "för att kontrollera eventuella möjligheter att fortsätta forskningen", och att denna rapport skulle översändas till kommissionen före den 31 oktober 1997. Med hänsyn till dessa omständigheter begärde bolaget att det inte skulle vidtas några åtgärder mot bolaget för att återfå förskottet.

Den 17 december 1997 översände Hitesys "en rapport beträffande de faktiska utgifter som bolaget hade haft avseende genomförande av projektet" och uttalade förhoppningar om att dokumentationen i fråga skulle kunna "visa den grundläggande hederlighet" med vilken bolaget hade påbörjat detta projekt trots sina ekonomiska och finansiella problem.

14. Under tiden, såsom kommissionen har bekräftat i sin ansökan, hade de andra avtalsparterna varit sysselsatta med att uppfylla de skyldigheter som åålåg dem, nämligen att inge den slutliga rapporten, som godkändes av kommissionen i februari 1997.

15. Genom skrivelse av den 6 februari 1998 (se bilaga 12 till ansökan) bekräftade kommissionen till Hitesys sin begäran om återbetalning och gjorde därvid gällande att avtalet hade upphört att gälla den 30 juni 1995 och att bolaget inte hade uppfyllt sina skyldigheter enligt avtalet eftersom det inte hade ingett de erfordrade rapporterna inom de i avtalet föreskrivna fristerna och att bolaget dessutom inte hade svarat på skrivelser och telefax med påminnelser. Följaktligen uppgav kommissionen att den inte kunde godta någon av de utgifter som Hitesys hade angett i bilagan till den ovannämnda skrivelsen av bolaget av den 17 december 1997 i syfte att reducera summan som återkrävdes.

16. Genom skrivelse av den 20 april 1998 (se bilaga 13 till ansökan) sände Hitesys kommissionen sin slutliga tekniska rapport, vars text dock inte har ingetts.

17. Genom skrivelse av den 14 juli 1998 (se bilaga 14 till ansökan) bekräftade kommissionen sin begäran om återbetalning och gjorde därvid på nytt gällande att Hitesys inte hade iakttagit de i avtalet föreskrivna fristerna för ingivande av rapporter om sin egen forskningsverksamhet och att den dokumentation som hade sänts

till kommissionen den 20 april 1998 inte föranledde dess tjänstegrenar att "ändra sitt ursprungliga beslut om begäran om återbetalning".

Förfarandet

18. Ansökan av kommissionen inkom till domstolens kansli den 23 september 1999. Den delgavs Hitesys den 6 oktober 1999 som dock inte har inkommit med svaromål. Därefter har kommissionen genom skrivelse av den 10 januari 2000 yrkat att domstolen genom tredskodom skall bifalla dess talan, med tillämpning av artikel 94.1 i rättegångsreglerna för domstolen.

Upptagande till sakprövning

19. Talan skall upptas till sakprövning. Talan har delgetts Hitesys den 6 oktober 1999, i enlighet med artikel 94.1 i rättegångsreglerna för domstolen. Vidare har klaganden genom skrivelse av den 10 januari 2000 yrkat att domstolen genom tredskodom skall bifalla dess talan. Av detta följer att Hitesys-Irvins underlåtenhet bör anses utgöra ett medvetet val av bolaget och inte en brist i det kontradiktoriska förfarandet och det föreliggande målet bör följaktligen avgöras genom tredskodom, i enlighet med artikel 94 i rättegångsreglerna för domstolen.

Prövning i sak

20. Eftersom svaranden, såsom redan har nämnts, inte har inkommit med svaromål skall, då de nödvändiga villkoren har uppfyllts, ett speciellt förfarande tillämpas, med speciella regler om bevisprövning. Det bör i detta hänseende påminnas om att för det fall att svaranden inte inger svaromål, kan klaganden enligt artikel 94 i domstolens rättegångsregler yrka att domstolen genom tredskodom skall bifalla talan, och klaganden har rätt att få ett beslut i enlighet med sina yrkanden, om yrkandena "framstår som välgrundade". Det följer av lydelsen i denna bestämmelse att den bedömning av huruvida yrkandet är välgrundat som domstolen skall göra i detta slags förfarande för att kunna bifalla talan grundat på klagandens yrkanden, generellt är mindre strikt än den som krävs i det ordinära förfarandet, vari två parter är representerade och utövar sin rätt att gå i svaromål, detta eftersom det är rimligt att vänta sig att domstolen i denna bedömning kan begränsa sig till att ta hänsyn till de uppgifter som återfinns i dokumentationen, vanligen utan att begära att all dokumentation som kan anses som användbar för att komma fram till ett beslut behöver inges. Den summariska karaktären av dessa bedömningar rörande sakfrågan motiveras av, och har en motvikt i, svarandens möjlighet att när han ådöms tredskodom ifrågasätta tredskodomen, eftersom det (försenade) kontradiktoriska förfarandet som föreskrivs i denna fas medger den nämnda parten att helt och fullt gå i

svaromål genom att, i förekommande fall, framlägga dokumentation som denne bedömer som väsentlig för avgörandet.

Av detta följer att man i det föreliggande fallet bör kontrollera, med hänsyn till de dokument som klaganden har ingett, om begäran om återbetalning av förskottet "framstår" som välgrundad. Jag bedömer att ett jakande svar bör lämnas på den frågan, grundat på följande slutsatser.

21. Kommissionen har i sin ansökan gjort gällande att Hitesys inte har fullgjort sina skyldigheter gentemot kommissionen enligt forskningsavtalet och har bekräftat att den under dessa omständigheter tog initiativet till att häva kontraktet och begära återbetalning av förskottet.

Det skall erinras om att de allmänna villkoren uttryckligen ger kommissionen en möjlighet att häva avtalet ifall den bedömer att det är lönlöst att fortsätta med projektet, eller en eller flera av avtalsparterna inte uppfyller sina skyldigheter som de har ålagts. Artikel 8.2 a och d i de allmänna villkoren stadgar att i ett sådant fall, vilket redan har berörts, kan kommissionen, efter att ha anmodat parten eller parterna att uppfylla sina skyldigheter, anse att avtalet är hävt, om avtalet en månad efter anmodan alltjämt inte har fullgjorts. En till viss del annorlunda bestämmelse finns i de allmänna villkoren beträffande avtalets upphörande på initiativ av avtalsparterna. Dessa kan häva avtalet om de meddelar kommissionen detta två månader innan avtalet skall upphöra att gälla, om de bedömer att det inte är till någon nytta att projektet fortsätter, av tekniska eller ekonomiska skäl. Avtalet ger även kommissionen denna möjlighet.

Följderna av en hävning av avtalet vad gäller en eventuell betalning för det forskningsarbete som har utförts före hävningen är helt annorlunda om hävningen sker på grund av omständigheter som anges i artikel 8.1 och 8.2 a, eller om den sker på grund av sådana omständigheter som anges i artikel 8.2 d. I det förstnämnda fallet har avtalsparterna nämligen rätt till ersättning för faktiska kostnader om kommissionen anser att det finns grund för detta och "godkänner" de kostnader som parterna har uppgivit. I det sistnämnda fallet däremot, det vill säga om det rör sig om en hävning på grund av avtalsbrott av en eller flera av avtalsparterna, kan kommissionen begära en återbetalning av de förskott som har utbetalats i den mån det är "skäligt" och "rimligt". Man bör således i det föreliggande fallet granska vilken av dessa två situationer det rör sig om.

22. För att kunna klargöra denna aspekt är det nödvändigt att referera till den skriftväxling som förevar mellan Hitesys och

kommissionen. Jag erinrar om att forskningsverksamheten skulle ha avslutats av Irvin-Hitesys före den 30 juni 1995 och att "samordnaren" (det vill säga Irvin-Hitesys) hade skyldighet att sända kommissionen halvårsrapporter om arbetets fortgång och de resultat som hade uppnåtts, baserat på samtliga avtalsparters verksamhet, regelbundna redogörelser för faktiska kostnader i förhållande till arbetets framskridande, den finansiella redogörelsen samt en slutlig teknisk rapport.

Det framgår av skriftväxlingen mellan kommissionen och Irvin-Hitesys att bolaget inte har uppfyllt de ovannämnda skyldigheterna. Detta framgår framför allt av: a) telefaxet av den 21 februari 1995, vari kommissionen framförde klagomål beträffande den otillfredsställande utvecklingen av arbetet och beordrade Irvin-Hitesys att upphöra med allt arbete, b) skrivelsen av den 3 september 1996, vari kommissionen bekräftade att den ansåg att avtalet var hävt och begärde återbetalning av förskottet, c) skrivelsen av den 17 juli 1997, vari Irvin-Hitesys medgav att bolaget inte hade kunnat uppnå framsteg i den forskning som föreskrevs i avtalet och att bolaget ansåg att det var omöjligt att uppnå tillfredsställande tekniska resultat och d) skrivelsen av den 6 februari 1998, vari kommissionen erinrade om att avtalet hade upphört att gälla den 30 juni 1995 och anmärkte att bolaget inte hade uppfyllt sina skyldigheter då det inte hade ingett de föreskrivna rapporterna inom de i avtalet angivna fristerna och att bolaget inte hade svarat på de upprepade påminnelserna från kommissionen.

23. Det förefaller mig som om man inte kan tvivla på att Irvin-Hitesys uppträdande, såsom det framstår i den ovannämnda skriftväxlingen, måste anses utgöra avtalsbrott beträffande så gott som alla skyldigheter som bolaget hade enligt avtalet. Vad framför allt gäller ingivande av tekniska rapporter och redogörelser förefaller det som Irvin-Hitesys har ingett den första rapporten med en försening om sex månader i förhållande till det som anges i avtalet (detta framgår av telefaxet från kommissionen av den 21 februari 1995) och den 27 juli 1995, det vill säga när den slutliga fristen för genomförande av projektet redan hade utgått, hade bolaget ännu inte översänt de tekniska rapporterna för perioden från juni till december 1994, den slutliga tekniska rapporten och inte heller de slutliga finansiella rapporterna för perioden från och med 1 januari 1994 till och med den 30 juni 1995. Det skall tilläggas att Hitesys själv, i skrivelse av den 17 juli 1997 till kommissionen, medgav att bolaget inte hade kunnat uppnå framsteg i den forskning som föreskrevs i avtalet och att det ansåg att det var omöjligt att uppnå tillfredsställande tekniska resultat. Först i december 1997, efter nya påminnelser från kommissionen, översände Hitesys en rapport avseende bolagets faktiska kostnader för genomförandet av forskningsprojektet och slutligen, genom skrivelsen av den 20 april 1998, den slutliga tekniska rapporten.

24. Det skall tilläggas att, såsom kommissionen med rätta har framhållit, ett ytterligare åsidosättande av Hitesys av skyldigheterna enligt avtalet utgörs av den omständigheten att Hitesys, som var fullt medveten om de ytterligare förseningar som uppkom vartefter, inte i god tid begärde

en förlängning av de avtalsenliga fristerna, vilket artikel 1.7 i de allmänna villkoren medger.

25. De omständigheter som framgår av skrivelserna är sådana att det förefaller mig som rimligt att kommissionen ansåg att Hitesys brutit mot avtalet med alla de konsekvenser som detta får enligt de allmänna villkoren i avtalet. Det är riktigt att kommissionen i telefaxet av den 21 februari 1995 inte åberopade artikel 8.2 d i de allmänna villkoren, vilken rör hävning på grund av avtalsbrott på initiativ av uppdragsgivaren, men det är även riktigt att kommissionen i samma telefax inte heller nämner artikel 8.2 a i de allmänna villkoren, vilken medger att avtalet upphör att gälla av tekniska skäl, på grund av att det har uppkommit omständigheter som gör det omöjligt att dra nytta av resultatet av forskningen, utan kommissionen begränsade sig till att helt enkelt anmoda Irvin-Hitesys att avbryta all verksamhet som rörde genomförandet av forskningsprojektet. Därefter bör man, med samma utgångspunkt, beakta att kommissionen i skrivelsen av den 27 juli 1995 tydligt meddelade Hitesys att den ansåg att avtalet hade hävts den 30 juni 1995 och att den begärde återbetalning av förskottet. Det förefaller mig som om man inte kan komma till någon annan slutsats, det vill säga att det i det föreliggande fallet inte skulle röra sig om att avtalet upphör på grund av avtalsbrott, utan i stället ett av de skäl som anges i ovannämnda artikel 8.1 i de allmänna villkoren, på grund av att kommissionen i den aktuella skrivelsen även hade uppmanat Hitesys att inge de tekniska och finansiella rapporterna. Detta gäller dock uppgifter som kommissionen behövde ta hänsyn till för att kunna fastställa beloppet som den skulle återkräva. Jag erinrar i detta hänseende om att kommissionen, enligt artikel 8.4 i de allmänna villkoren, när den gör en bedömning av om den skall begära att hela förskottet eller delar av detta skall återbetalas, bör ta i beaktande "the nature and results of the work undertaken and its use" (de utförda arbetenas art och betydelse och hur användbara de är) för gemenskapsprojekten.

26. De många brister som finns i Irvin-Hitesys uppträdande är uppenbart av sådan karaktär att de motiverar hävningen av avtalet. Kommissionen har i detta hänseende i sin ansökan anfört att de i avtalet föreskrivna fristerna för att inge rapporter till sin karaktär är väsentliga. Det skulle följa av detta att endast den omständigheten att fristerna inte iakttas innebär ett avtalsbrott, vilket skulle medge att avtalet hävs av en part, i enlighet med artikel 8.2 d i de allmänna villkoren. Jag stödjer inte denna inställning. I italiensk rätt anses fristen för genomförande som väsentlig när parterna uttryckligen inte velat göra en förlängning av fristen möjlig eller när detta följer implicit av föremålet för avtalet.[2] I det föreliggande fallet finns det ingen hänvisning till detta i avtalet, och i övrigt finns det inga omständigheter som skulle medföra att man kan dra slutsatsen att det ovannämnda slaget av frister är implicita vid det slags verksamhet som man hade kommit överens om. Kommissionen har därvidlag, som stöd för sin tolkning av avtalet, påmint om att underlåtenhet att

2 — Se Cass. Civ. den 2 december 1997, nr 8233.

efterfölja tidsfristerna "kan medverka till att förfela resultatet av sidoverksamhet inom forskning och teknisk utveckling som, enligt den tekniska rapporten, liknar och är kompletterande till det projekt som avses i bilaga I" i avtalet. Denna hänvisning förefaller mig dock alltför allmän för att man skall kunna sluta sig till att fristen är "väsentlig", en aspekt som hur som helst bör hänga ihop med en tydlig vilja från avtalsparternas sida.

27. I det föreliggande fallet återfinns den rättsliga grunden för hävning på grund av avtalsbrott i de allmänna villkoren som i artikel 8.2 d innehåller, som nämnts ovan, en uttrycklig hävningsklausul, vars syfte är detsamma som bestämmelserna i artikel 1456 i den italienska Codice civile (civillagen). Enligt denna bestämmelse hävs avtalet nämligen rättsligt då den avtalspart som har fullgjort avtalet meddelar den part som har brustit i sin uppfyllelse att den avser använda sig av klausulen. I enlighet med artikel 1458 i samma italienska lag har denna hävning en retroaktiv effekt för parterna, vilket innebär att det finns en skyldighet för parterna att ersätta den prestation de har mottagit.[3] I det föreliggande fallet avslutas således det avtalsmässiga förhållandet mellan Hitesys och kommissionen när den sistnämnda använder sig (genom skrivelsen av den 27 juli 1995, vilken bekräftas av den följande skrivelsen av den 3 september 1996) av möjligheten som den nämnda klausulen innebär, och på samma gång inträder skyldigheten för Hitesys att återbetala det mottagna förskottet. Under dessa omständigheter kunde inte det sista översändandet av de tekniska och finansiella rapporterna innebära någon uppfyllelse av avtalet, eftersom det, när hävningen väl har ägt rum, är som om avtalet aldrig existerat.

28. Det återstår att granska om de brister som har redovisats ovan kan förklaras av tekniska och ekonomiska förhållanden. Stadgandet i artikel 8.2 d i de allmänna villkoren innebär nämligen att kommissionen i ett sådant fall inte har möjlighet att häva avtalet. Det förefaller mig som om det inte föreligger sådana omständigheter i det aktuella fallet. Den enda förklaring som Hitesys har bidragit med som skäl för sin tröghet är den ekonomiska kris som den sammanslutning som bolaget Irvin var en del av genomled, men det är uppenbart att ett skäl av denna karaktär inte kan åberopas, eftersom det hänför sig till det berörda bolagets uppträdande i stort, och det kan således inte vara till men för det upphandlande organet, och för de övriga organen som är inblandade i genomförandet av forskningsprojektet.

29. Vidare skall det erinras om, alltjämt med samma utgångspunkt, och liksom kommissionen har påpekat, att de skäl som anfördes av Hitesys i skrivelserna av den 25 september 1997 och av den 20 april 1998 (allvarlig ekonomisk kris till följd av avvecklingen av EFIM) inte endast är

3 — Se Cass. Civ. den 12 mars 1997, nr 2209.

irrelevanta, på grund av vad som har anförts ovan, men att detta även avslöjar ytterligare en underlåtenhet, nämligen att Hitesys, som i enlighet med artikel 1.4 i de allmänna villkoren var skyldigt att i vederbörlig tid meddela kommissionen alla händelser eller omständigheter som skulle kunna innebära en fara för genomförandet av avtalet, inte hade hänvisat till detta i sin skriftväxling förrän från och med september 1997.

I det föreliggande fallet begär kommissionen att hela förskottet skall återbetalas. Därvidlag gör kommissionen i sin ansökan gällande att den dokumentation som har tillhandahållits inte medger "någon säker identifiering av vad som har genomförts, vilken tid genomförandet har tagit eller det funktionella sambandet med gemenskapsprojektet", vad gäller den föreliggande tvisten. Ett liknande påpekande har gjorts av kommissionen i dess skrivelse av den 14 juli 1998 till Hitesys (se bilaga 14 till ansökan).

30. Under dessa omständigheter tror jag inte att man kan betvivla, å ena sidan, att Hitesys inte hade uppfyllt sina skyldigheter, och, å andra sidan, att detta motiverar kommissionens hävning av avtalet. Enligt de allmänna villkoren har kommissionen i det fallet rätt att återfå förskottet, det vill säga återbetalningen som är föremål för den föreliggande tvisten.

Kommissionens negativa inställning som utgör en reaktion på ett flertal underlåtenheter från Hitesys, vilka har redovisats och granskats ovan, är enligt min åsikt rimlig. Förseningen på flera år vad gäller översändandet av uppgifter och, under alla omständigheter, dessa uppgifters otillräcklighet motiverar i högsta grad administrationens handlingslinje. För övrigt medgav Hitesys själv denna otillräcklighet, framför allt i sin skrivelse av den 25 september 1997, vari bolaget medger att Irvin, som en följd av avvecklingen av EFIM, var tvunget att konstatera att det hade varit "omöjligt att uppnå tillfredsställande tekniska resultat".

Såsom har framgått ovan bör kommissionen, enligt artikel 8.4 första stycket i de allmänna villkoren, anpassa sin begäran och eventuellt kräva ett lägre belopp än det som har utbetalats som förskott och vid denna bedömning beakta de utförda arbetenas art och betydelse, möjligheten att dra nytta av arbetet och dess samband med gemenskapens projekt.

31. På grund av samtliga de omständigheter som har anförts ovan föreslår jag att kommissionens yrkande om återbetalning bifalls i sin helhet. På det belopp som Hitesys skall erlägga till kommissionen som ersättning för det mottagna förskottet skall det utgå dröjsmålsränta från och med den 8 januari 1994 (den dag då förskottet

presumeras ha mottagits av Hitesys) till den 8 september 1999, i enlighet med kriterierna i artikel 8.4 andra stycket i de allmänna villkoren, liksom ränta till dess att full betalning sker.

32. Med hänsyn till att jag föreslår att kommissionens talan skall bifallas bör Hitesys även förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna, i enlighet med administrationens yrkande härvidlag.

Förslag till avgörande

33. Jag föreslår att domstolen beslutar enligt följande:

"1) Bolaget Hitesys SpA skall till kommissionen betala 132 500 euro i kapitalbelopp, jämte 61 032,8 euro i ränta enligt en räntesats om 8,25 procent för perioden från och med den 8 januari 1994 till den 8 september 1999, det vill säga ett totalbelopp om 194 443,7 euro, till vilket kommer dröjsmålsränta om 30 364 euro per dag till dess att full betalning sker, inom ramen för finansiering enligt avtal JOU2-CT93-0417.

2) Bolaget Hitesys SpA skall ersätta rättegångskostnaderna."